

Γιάννης Ρίτσος

Όνειρο καλοκαιρινού μεσημεριού

ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ ΜΕΣΗΜΕΡΙΟΥ

ΑΝΕΒΗΚΑΜΕ στα φτερά των χελιδονιών για να κόψουμε
λουλούδια από τον ουρανό.

Δεν έχει ο αγέρας του καλοκαιριού κανένα μυστικό για μας που
περπατάμε ξυπόλυτοι στα χόρτα και μιλάμε στα τζιτζιγια τη γλώσσα
του ήλιου.

Η φωτιά κάηκε ολόκληρη και γίνηκε πάλι φωτιά.

Φτιάχνουμε λουλουδένια δαχτυλίδια κι αρραβωνιαζόμαστε με τα
δέντρα, με τον αέρα, με την πρώτη σιωπή.

Κάθε λιθάρι μας ξέρει όπως εμείς ξέρουμε κάθε αστέρι που κοιμάται
στο νερό.

Τα βράδια οι ακακίες περνούν απέξω απ' τα παράθυρα μας, πηδάνε
το ανοιχτό περβάζι μας κι αφήνουν στο ποτήρι ένα κλωνάκι ολάνθιστο.

Φέραμε πάλι στο μεγάλο πράσινο χωράφι τον εύθυμο θεό των
αμπελιών, που απ' τα γένια του σιάζουν οι μούστοι, που τα πόδια του
μοιάζουν με του τράγου κι όμως το βλέμμα του είναι μαλακό και
τρυφερό σαν ου Χριστού.

Χτες και προχτές, όλη νύχτα, πασιζαμε να μετρήσουμε τ' άστρα.

Και τ' άστρα είναι τόσα, όση κι η καρδιά μας, κι η καρδιά μας είναι πιο πολύ απ' τ' άστρα.

Χτες βράδυ δεν κοιμήθησαν καθόλου τα παιδιά. Είχανε κλείσει ένα σωρό τζιτζιλια στο κουτί των μολυβιών, και τα τζιτζιλια τραγουδούσαν κάτω απ' το προσκεφάλι τους ένα τραγούδι που το ξέραν τα παιδιά από πάντα και το ξεχνούσαν με τον ήλιο.

Χρυσά βατράχια κάθονταν στις άκρες των ποδιών χωρίς να βλέπουν στα νερά τη σιά τους, κι ήτανε σα αγάλματα μικρά της ερημιάς και της γαλήνης.

Τότε το φεγγάρι σκόνταψε στις ιτιές κι έπεσε στο πυκνό χορτάρι.

Μεγάλο σούσουρο έγινε στα φύλλα.

Τρέξανε τα παιδιά, πήραν στα παχουλά τους χέρια το φεγγάρι κι όλη τη νύχτα παίζανε στον κάμπο.

Τώρα τα χέρια τους είναι χρυσά, τα πόδια τους χρυσά, κι όπου πατούν αφήνουνε κάτι μικρά φεγγάρια στο νοτισμένο χώμα.

Μα, ευτυχώς, οι μεγάλοι δεν ξέρουν πολλά, δεν καλοβλέπουν.

Μονάχα οι μάνες κάτι υποψιάστησαν.

Γι' αυτό τα παιδιά κρύβουνε τα χρυσωμένα χέρια τους στις άδειες τσέπες, μην τα μαλώσει η μάνα τους που όλη τη νύχτα παίζανε κρυφά με το φεγγάρι.

Κανένας δεν ξέρει τίποτα για μας όταν μιλάμε σιγά στ' αυτί μιας πεταλούδας.

Κανένας δεν θυμάται πως μίλησε με την αυγή τότε που τα λουλούδια ξέραν τη φωνή του και τα πουλιά κρατούσανε σημαίες και σάλπιγγες και πέρασαν σαν μολυβένια στρατιωτάκια στο δρόμο της πρωινής αχτίνας.

Εμείς κάτι θυμόμαστε όταν ανοίγει τα παράθυρα η άνοιξη και τινάζει τα σεντόνια του ύπνου μες στο φως.

Φαίνεται κάπου η θάλασσα.

Έρχεται κι ο κάμπος όμοιος με πράσινη χελώνα που ξυπνάει.

Ύστερα ο κάμπος γίνεται όμοιος με τον κάμπο, κι εμείς παιδιά που παίζουμε στον κάμπο.

Φέρε το ξύλινο αλογάκι με την κόκκινη σέλα, να κυνηγήσουμε τους ίσκιους των νερών προτού μας προφτάσει το βράδυ με τα μεγάλα παραμύθια της χειμωνιάτικης φωτιάς.

Δεν πάει καιρός που ο ήλιος κρεμούσε χρυσά κρόσια στις πόρτες του δάσους.

Οι θάμνοι γδύνονταν την πράσινη σοδιά τους και λουζόνταν κρυφά στο ποτάμι.

Τα μεσημέρια που κοιμόνταν οι μεγάλοι, τα παιδιά φεύγαν απ' τα σπίτια, κυλιόντουσαν στα χόρτα, δαγκώνανε τα φύλλα της αλυγαριάς κι αγάλιαζαν τα δέντρα.

Όλο το δάσος μύριζε γυμνή γυναίκα.

Μεγάλες πεταλούδες μαρτυρούσανε τα μυστικά της άνοιξης κι οι σαύρες με τα σμαραγδένια μάτια ολάνοιχτα κρυφάκουγαν περιέργες πίσω απ' τις πέτρες.

Εμείς δεν βλέπαμε το φράχτη.

Παρακαλέσαμε ύστερα τις κάργιες να μην πουν τίποτα της μάνας μας για ότι γίνηκε πίσω απ' τα δέντρα που στάζαν ρετσίνι.

ΕΙΧΑΜΕ φτιάξει ένα αμάξι με καρυδότσουφλο. Μια κουβαρίστρα βάλουμε για ρόδες. Ζέψαμε δυό μυρμήγκια και φορτώσαμε τριφύλλι.. σε κανέναν μην πεις που πηγαίνουμε.

Ο αντιλαλος του πηγαδιού ακούει κι οι σπηλιές ξαναλέν τη φωνή μας.

Ο ήλιος καίει τις πέτρες κι αγνίζονται κάποιοι καπνοδόχοι αθώρητοι στις άσπρες πολιτείες των χαμομηλιών.

Οι σουσουράδες πήρανε τα ψάθινα καπέλα μας και τα φορέσαν.

Τώρα καθισμένες απάνου στο ψηλό μπαλκόνι της μουριάς μας κοροϊδεύουν. Κι εμείς κοροϊδεύουμε τις σουσουράδες.

Μπαίνουμε στη μεγάλη ασβεστωμένη μάντρα που 'ναι γιομάτη αγριόχορτα και ξύλινους σταυρούς, και ψάχνουμε αν βρούμε άγριες βιολέτες να πλέξουμε στεφάνια για τα μαλλιά των κοριτσιών.

Ο δρόμος από κει και πέρα είναι ίσιος κι οι αγωγιάτες τραγουδάνε το τραγούδι του τρύγου μες στο μεσημεριάτικο λιοπύρι.

Σαν την καρδιά μικρού χελιδονιού που τρέμει στην παλάμη της αυγής γίνηκε η μνήμη σου μόλις βγήκε το πρώτο πράσινο φύλλο.

Θυμάμαι που καθόσουν και κοιτούσες μέσα στα στρογγυλά μεγάλα μάτια των ήμερων βοδιών, τις μικρογραφίες των αγροτικών εικόνων: τη σμαραγδένια λεκάνη του κάμπου, τη μικρή εκκλησίτσα με τα κυπαρίσσια, την άσπρη καμπύλη των περιστεριών πάνου απ' το δάσος, τις θερίστρες με τα δεμάτια των σταχυών και με τα κίτρινα μαντίλια.

Δεν ήξερες την αρχιτεκτονική των τριαντάφυλλων, μήτε τον τρόπο που περπατάνε τα πουλιά στον αέρα.

Καλημέριζες τα τριαντάφυλλα και τα πουλιά, όπως καλημέριζες και τα κορίτσια.

Άνοιγαν τότε μικρά παράθυρα που σκύβαν στα περβάζια οι μαργαρίτες να χαιρετήσουν την αυγή που πέραγε στο δρόμο χωρίς φορτίο σιάς και θύμησης.

Αργότερα έμαθες να χαιρετάς μονάχα τους ανθρώπους βγάζοντας το καπέλο, κι έλεγες μόνο τα λουλούδια «ευχαριστώ» κάθε φορά που δεν σ' άκουγε κανένας.

Υστερα βιάστηκες πολύ να μεγαλώσεις, να φορέσεις μακριά παντελόνια, να μάθεις γράμματα, για να πάψεις να λες «ευχαριστώ», να χτίσεις ένα τριαντάφυλλο όπου κοιμάται μια λυπημένη αχτίνα στην άδεια κάμαρα της ευωδιάς.

Τώρα ζητάς να ξαναπεις με τα ίδια χείλη εκείνο το ίδιο «ευχαριστώ» που τόσα χρόνια ζηταγες να ξεχάσεις.

Κοιμηθήκαμε την ώρα που δε νυστάζαμε. Φάγαμε την ώρα που δεν πεινούσαμε.

Μετρούσαμε τις ώρες μας με το ρολογάκι του χεριού που μας χάρισαν στη γιορτή μας, ξεχνώντας το ρολόι του κήπου που 'δειχνε καλοκαίρι.

Τώρα θέλουμε να βάλουμε μαζί το ρολογάκι του χεριού με το σφυγμό μας, κοιτάζοντας την ώρα που δείχνουν οι ωροδείχτες των σκιών πάνου στη χρυσοπράσινη πλάκα της χλόης.

Έχουμε ακόμη καιρό να κόψουμε παπαρούνες για να μη γεράσουν τα χέρια μας μέσα στα μοναστήρια των βιβλίων.

ΤΗ ΝΥΧΤΑ οι μυγδαλιές με τ' άσπρα τους φορέματα περάσαν κάτω απ' τα παράθυρα μας αργές και λυπημένες, όμοιες με κείνα τα χλωμά κορίτσια του ορφανοτροφείου όταν γυρίζουν από μια μικρή

ειδρομη, την Κυριακή, πιασμένες δυό δυό απ' το χέρι, χωρίς να μιλάνε, χωρίς να βλέπουν τ' άστρα που φυτρώνουν ένα ένα μες στον ίσιιο, μακρινά κι ευτυχισμένα.

Αύριο θα στείλουμε τις μυγδαλιές περίπατο στο ακροθαλάσσι να πλύνουνε τα πρόσωπα τους απ' τη σκόνη της λύπης μας.

Και το βράδυ που θα γυρίσουν χαρούμενες, θα μας φέρουν τα πρώτα μας λόγια πλυμένα στη θάλασσα, κι εμείς θα κλαίμε στο ανοιχτό παράθυρο απ' τη χαρά μας που μπορούμε να κλαίμε.

ΑΠΟΨΕ κοιμηθήκαμε στην ποδιά της Άνοιξης, ακουμπώντας το κεφάλι στην καρδιά της.

Ακούγαμε στον ύπνο μας τις ανάσες των πουλιών και την καρδιά μας.

Το πρωί που ξυπνήσαμε, είδαμε τον ουρανό να περπατάει στην κάμαρα μας σα γαλανό πουλί με χρυσά μάτια που τσίμπαγε τα ψίχουλα των σκιών που 'χαν μείνει από χτες βράδυ στο πάτωμα.

Μια στιγμή, να νιφτούμε, και φτάσαμε.

ΧΡΙΣΤΕ μου, γιατί φόρεσες αυτό το πένθιμο μακρύ φουστάνι κι αυτά τ' αγνάθια στο κεφάλι σου; Χαθήκαν τα λουλούδια;

Ή τάχατε, αν φορούσες παπαρούνες πάνου στ' αχτένιστα μαλλιά δε θα σ' ανοίγανε την πόρτα τ' ουρανού;

Μη χαμογελάς που 'χω κι εγώ δεμένο το κεφάλι.

Είναι που γλίστρησα προχτές μέσα στα βάτα κυνηγώντας πεταλούδες.

Έλα να πιαστούμε απ' το χέρι σαν παιδιά και να πάμε στους αγρούς να σε μάθω φλογέρα.

Δεν ταιριάζουν στο νέο πρόσωπο σου οι ρυτίδες της μητέρας όταν ανοίγει μια στιγμή τη δουλειά και κοιτάζει απ' το παράθυρο το νέο φεγγάρι.

Πάμε να σου κόψω τα λυπημένα μαλλιά σου με το ίδιο μεγάλο ψαλίδι που κουρεύουν τα πρόβατα.

Και, να δεις, ο Θεός θα μας αγαπήσει, θα μας βάλει να κάτσουμε στα πόδια του και θα χαμογελάσει γλυκά καθώς εμείς θα στολίζουμε τα μακριά μουστάκια του με μαργαρίτες.

Κι όταν βραδιάσει θα ζέψουμε το μικρό του τ' αμάξι που το σέρνουν οι γρύλλοι και θα περάσουμε στη μέση του παραδείσου ενώ οι άγγελοι θ' ανάβουν τ' αστέρια για να φωτίζουν τα παιδάκια που μείνανε κάπου στον κάμπο.

ΣΗΜΕΡΑ μια μικρή κοπέλα, με θαλασσιά κορδέλα στα μαλλιά, στάθηκε στην κορφή της λεύκας και κελαιΐδαει.

Απ' το τραγούδι της πετούν μικρά πουλιά που γεμίζουν τις αυλές και τις στέγες.

Τα πουλιά κάθονται στους ώμους των παιδιών.

Οι άνθρωποι μπλέκονται στα δίχτυα των αχτίνων και τρεκλίζουν σαν πρωτόβγαλτα πουλιά.

Τα τριαντάφυλλα τρελάθησαν και κάνουν τούμπες μέσα στο νερό.

Θέ μου, το μεθυσμένο φως θα σπάσει τα τζάμια, θα πλημμυρίσει τις κάμαρες και δε θ' αφήσει μήτε έναν ίσιιο για να σκεπάσει η μάνα μου τα μάτια της.

Τότε θα τινάζει στον αέρα το μαντήλι της και θα χορέψει κεινο το νησιώτικο χορό που χόρευε στα νιάτα της μαζί με τον πατέρα – ένα χορό που μυρίζει θάλασσα και βάρειες φορτωμένες πορτοκάλια.

Ο πατέρας θα κάνει πως ξέχασε τον χορό και θα χαμογελάει καθώς θα κρούει τη φτέρνα στον αέρα.

Κι εμείς ξοπίσω τους, παιδιά, πουλιά, λουλούδια και λιθάκια, θα χορεύουμε στ' αλώνι του ήλιου τραγουδώντας τις μέρες που δε χάνονται μες στο σκοτάδι, όταν οι μεγάλοι χορεύουν μαζί με τα παιδιά τον ίδιο χορό της κάθε άνοιξης.

ΟΛΟΣ ο κόσμος γέμισε λουλούδια και πουλιά.

Ο κάμπος κουδουνίζει απ' τις χαρούμενες φωνές τους.

Κουδούνια στους λαιμούς των γαϊδουριών.

Κουδούνια στ' αφτιά του ήλιου.

Κουδούνια στην άκρη των φύλλων.

Κουδούνια στις πλεξούδες των κοριτσιών.

Όλα χορεύουνε στο φως και κουδουνίζουν.

Κι ο παππούς βγήκε στη λιπαράδα να πλέξει με χλωρά κλαδιά μικρά καλάθια, για να μαζέψει κούμαρα κι αυγά περιστερών.

KANAME τόπι εμείς κείνη τη σφαίρα που 'χε ο δάσκαλος για το μάθημα της γεωγραφίας και την κυλάμε στον πράσινο κάμπο με τα μικρά χαμομήλια.

Τη νύχτα σκαρφλώσαμε κρυφά, εκεί στο κοιμητήρι του χωριού, πήραμε κάμποσα γυμνά κεφάλια και τα γιομίσαμε με χόρτο και λουλούδια.

Στη θέση τω άδειων ματιών βάλουμε δυό τριαντάφυλλα.

Τώρα είναι όλα φωτεινά και ρόδινα.

Εμείς το ξέραμε από πριν πως γρήγορα θα 'ρχότανε το καλοκαίρι κι ας μην το 'γραφε το ημερολόγιο.

ΜΙΚΡΑ κορίτσια σαπουνίζουν το κεφάλι του ήλιου, κι ο ήλιος βλαστημάει σαν κακομαθημένο αγόρι που του χώνουν το κεφάλι μες στη γούρνα για να το λούσουν.

Χιλιάδες σαπουνόφουσες ανηφορίζουν στον αέρα, σάμπως μικρά ουράνια τόξα πάνου από τον ορίζοντα μιας μαγεμένης πεταλούδας.

Τα περιστέρια κυνηγούν τις σαπουνόφουσες.

Το φως χειρονομεί μαλώνοντας τ' αγουροξυπημένα χελιδόνια.

Κι όμως με τόσο θόρυβο, κοιμούνται ακόμα οι μεγάλοι.

Θα χώσουμε λοιπόν κι εμείς από 'να τζιτζίκι στα ρουθόνια του παππού για να μυρίσει τη δική μας άνοιξη και ν' ανθήσει το ραβδί του σα μια μικρούλα κερασιά πάνου απ' τη στέρνα.

ΔΕΝ ΑΓΑΠΑΜΕ, αυτή την ώρα, τα βιβλία με τους λιγνούς καλόγερους τω στίχων.

Δεν αγαπάμε τα ξαδέλφια μας που 'ρθαν απ' την πρωτεύουσα και φοράνε διπλές φανέλες κι όλη την ώρα συναχώνονται.

Περπατάμε ξυπόλητοι στο ζεστό χώμα, γδυνόμαστε κάτω απ' τα πλατάνια και παλεύουμε, παίζουμε πετροπόλεμο, αμολάμε χαρταϊτούς και λουζόμαστε στο ποτάμι μαζί με τα κοτσύφια και τις πέρδιες.

Έχουμε κρύψε στη σάκα του σχολείου ένα κουτί χρυσόμυγες και τις ακούμε να βουίζουν στο μάθημα της αριθμητικής.

Μήτε στιγμή δε μένουμε στο σπίτι.

Πάμε στα λιβάδια και στήνουμε το δόκανο.

Πάνου στ' αλώνια οι θημωνιές γυαλίζουν σα γυμνά βυζιά και τα' άλογα αφηνιάζουν κάθε μεσημέρι, πατούν στα στάχυα και χάνονται καλπάζοντας μέσα στο δάσος.

Όσπου έρχεται το βράδυ, και τ' άλογα γυρίζουν ήμερα στις αυλές κι οι τεμπέλες οι χελώνες μαζεύουν μαργαρίτες μέσα στα σιωπηλά χωράφια.

Η ώρα μυρίζει ιδρώτα και ρετσίνι και καθώς ανεβαίνει ο βραδινός καπνός πάνου απ' τις στέγες κι εμείς καθόμαστε ακόμη στο δρόμο μαζεύοντας αστέρια για να πιστέψει η μάνα μας πως κάτι κάναμε κι εμείς και πως δεν πήγε κατ' ανέμου ο μόχτος της κι η μέρας μας.

Όμως οι μεγάλοι δε ξέρουν που κοιτάμε εμείς, δεν ξέρουν το δικό μας θερισμό κι ούτε μπορούν να φάνε απ' το δικό μας στάρι.

Όστόσο εμείς χαϊδεύουμε τα κουρασμένα χέρια της μητέρας μας ενώ κοιτάζουμε μακριά, τη μεγάλη άρχιτο με το χρυσόμαλλο τομάρι.

ΜΗΤΕΡΑ, μη θυμώνεις μαζί μας που δεν μπορούμε να κάτσουμε σπίτι.

Ο ήλιος μας φωνάζει.

Θα σου φορέσουμε ένα φόρεμα τριανταφυλλί που το πλέκει η άνοιξη κάτω απ' τις μυγδαλιές με το βελονάκι της πιο μικρής αχτίνας. Θα σε πάμε μπροστά στον καθρέπτη να κοιταχτείς, να γελάσεις και να μας γλωρίσεις.

Τότε τα μικρά χελιδόνια θα καθήσουν στα δάχτυλα σου, μα πάλι εσύ δε θα ξέρεις να γελάσεις πολύ.

Πώς να βγάλουμε, μητέρα, την πέτρα που φράζει την πόρτα σου;

Κι όμως στα τζάμια των παραθυριών μας λάμπει ζωγραφισμένο το πρόσωπο της αυγής και γύρω γύρω σαν κορνίζα οι ανθισμένες μηλίτσες της βουνοπλαγιάς.

Εμείς πηδάμε απ' τα παράθυρα.

Ο ουρανός ανθίζει μέσα μας χαμόγελα, κι όπου στεικόμαστε είμαστε παντού.

Μητέρα, πικραμένη μητερούλα, πάμε στον κήπο να σε μάθουμε τώρα με τη σειρά μας να συλλαβίζεις το αλφάβητο του ήλιου και λίγο λίγο να διαβάζεις λουλούδια.

Θα σε βάλουμε καβάλα στη ράχη μιας αγριόχηνας και θ' ανεμίζει στον αέρα το φουστάνι σου σα μια γιορταστική σημαία πάνου απ' τους πράσινους αγρούς.

ΤΟ ΧΩΜΑ ποτίστηκε με φως. Δεν ξεχωρίζεις φως και χώμα.

Εμείς είμαστε τ' όνειρο μας.

Άνοιξαν τα παράθυρα και μπήκαν μέσα τα λουλούδια σαν ένα εύθυμο στράτευμα με κόκκινα τύμπανα και χρυσές τρουμπέτες που γυρίζει απ' το χτεσινό μας κήπο στη σημερινή μας καλοσύνη.

Ο φράχτης κρύφτηκε απ' την πρασινάδα κι ούτε μπορείς να πεις πως είναι φράχτης.

Στις ξανθές πλεξούδες της άνοιξης φύτρωσαν γαλανά κρινάκια.

Κι όσοι κλαίγαν προχτές, θυμήθηκαν σήμερα πως είναι νέοι και γελούν γιατί κλαίγαν.

ΟΤΑΝ περνούσε η Παναγία σιωπηλή κάτου απ' τα δέντρα, κανένας δεν την άκουσε.

Τα σκυλιά δεν γαβγίσαν στις αυλόπορτες.

Μονάχα τα τριζόνια τη χαιρέτησαν, κι ένα μεγάλο αστέρι χτύπησε σα μια χορδή κάποιου άγνωστο τραγούδι που τ' ακούσαν μόνο τα παιδιά στον ύπνο τους και γύρισαν απ' τ' άλλο τους πλευρό χαμογελώντας.

Σήμερα φύτρωσαν στον κάμπο χρυσά κρινάκια, κι οι βοσκοί που τα βρήκαν γονάτισαν και προσευχήθηκαν.

Αλήθεια, ένας γέρος βρήκε το φως του, κι ένας παράλυτος περπάτησε, και τώρα μες στα μάτια τους, που 'χαν κλάψει πολύ κι είχαν κοιτάξει κατάνματα τη νύχτα, άνθησε μια μικρούλα μυγδαλιά.

Και το ίδιο βράδυ ο ύπνος τους γίνηκε μια φωλιά χελιδονιών χτισμένη στη μασάλη της παλιάς καμπάνας.

ΤΙ ΔΥΝΑΤΑ που κουβεντιάζουν τα πουλιά όταν κοιμούνται.

Μοιάζουν με τα μικρά παιδιά που ολονυχτίς παραμιλάνε λέγοντας το τραγουδάκι τους, που θ' απαγγείλουνε στις εξετάσεις.

Εμείς δεν κοιμόμαστε, κι ακούμε τα τραγούδια μας που βουίζουν σαν μελίτσια γύρω στα χαμομήλια των άστρων και γύρω στην καρδιά μας.

Οι μεγάλοι μας λένε: τεμπέληδες.

Μα εμείς ξέρουμε από δουλειά και καθόμαστε ξύπνιοι ως την αυγή δουλεύοντας στο μεγάλο γαλάζιο χωράφι για να μη λείψει ο κήπος του ήλιου πάνου απ' τους κήπους των ανθρώπων.

Εμείς, κι ας μας λένε τεμπέληδες, ξέρουμε τι είναι μόχτος, ξέρουμε τι είναι να οργώσεις απ' την αρχή τον πιο μεγάλο αγρό που κάθε μέρα τον σκεπάζουν οι τσουκνίδες.

Εμείς ξέρουμε πόσο κουράστηκαν τα χρυσά χεράκια των αχτίνων για να χτίσουν τούτες τις χαρούμενες πολιτείες των λουλουδιών με τ' ανοιχτά μπαλκόνια των τριαντάφυλλων, με τη ψηλά καμπαναριά των κρίνων.

Οι άλλοι βλέπουν μονάχα τις αχτίνες και τα λουλούδια.

Δεν ξέρουν τίποτα για το δικό μας μόχτο και το δάκρυ.

ΜΟΛΙΣ κοιμόμαστε, ξυπνούσε το μαγεμένο δάσος του μεσημεριού.

Η σιαά μας έριχνε τ' ανάλαφρο σεντόνι της, μα μέσα από τις τρύπες της σιαάς έχωνε ο ήλιος τα χρυσά του δάχτυλα που αχνίζαν απ' τη ζέστα και μας χάιδευε τα στήθια και τα σιέλια.

Το γυάλινο πρόσωπο του νερού γελούσε κάπου απόμακρια και ράντιζε τις ροδοδάφνες με μικρά διαμάντια.

Γυμνές γυναίκες πέρναγαν κάτου απ' τα δέντρα, ήρεμες και παρ'άξενες σα να 'χαν πει το αμίλητο νερό.

Πίσω τους τρέχανε νιογέννητα ελαφάκια στεφανωμένα με τριφύλλι.

Άλλες κρατούσαν ψηλά σταμνιά στον ώμο.

Άλλες χορεύανε συρτό χορό κάτω απ' τις δύο μεγάλες λεύκες.
 Τ' άσπρα κορμιά τους φέγγριζαν στους ίσιους, πλασμένα με νερό και
 φως κι αέρα.
 Θέλαμε να ζυπνήσουμε, μα πάνου στην καρδιά μας γονάτιζε το
 καλοκαιρί.
 Τα ελάφια ερχόταν και μας γλείφαν το λαιμό κι ύστερα ώρα πολλή με
 τις μικρές τους γλώσσες μας φτιάχναν μπουύκλες τα μαλλιά.
 Εκείνες δεν τραγουδάγαν.
 Χορεύανε πιασμένες απ' το χέρι σαν τις μεγάλες αδελφές της σιωπής.
 Όταν ζυπνούσαμε είμαστε θλιμμένοι.
 Εκείνες είχαν φύγει αμίλητες έτσι όπως ήρθαν.
 Κόβατε τότε καλάμια και σφυρίζαμε να πούμε όσα εκείνες δεν είπαν
 – όσα πλασμένα με νερό και φως κι αέρα.
 Έτσι σφυρίζαμε ως το βράδυ, κι η μάνα μας περίμενε μπροστά στην
 πόρτα φοβισμένη.
 Κι όταν η νύχτα κλείδωνε τις πόρτες, και γέμιζε τον κάμπο με
 ίσιους, τότε γίνονταν τα καλάμια μας βρουσούλες από φως όπου έπιναν
 οι άνθρωποι που ξεδίψαγαν.
 Άσπρα κορμιά φεγγρίζαν πάλι μες στους ίσιους, κι έβλεπαν όλοι
 κείνα που είναι πάντα, και που αν εμείς δεν τα 'χαμε ιδωμένα δε θα
 ήτανε ποτές.
 Τώρα με τα δικιά μας μάτια βλέπουν και γελάνε.
 Κι εμείς σφυράμε ακόμη νύχτα μέρα.

ΕΝΑ ψηλό παράθυρο είναι το τραγουδι. Βλέπει στο δρόμο, βλέπει
 και στον ουρανό.
 Απ' αυτό το παράθυρο κοιτάμε τον κόσμο.
 Τα βράδια ανάβουν στις βουνοκορφές αγροτικές φωτιές σαν ανοιχτά
 φωτισμένα παράθυρα στη μακρινή πολιτεία της γαλήνης.
 Εκεί κάθονται οι άγγελοι μαζί με τους τσοπάνους και τα πρόβατα,
 και ξαναλέν χαρούμενοι τα παραμύθια του περασμένου χειμώνα.
 Εμείς κουβαλήσαμε δω πέρα το χαμένο καλοκαιρί – κείνο το βράδυ
 που όλοι κλαίγαν μες στον άνεμο και κρυώναν.
 Κι ο Θεός δεν είναι πια θυμωμένος με τους άγγελους που κλέψανε τα
 μήλα, μήτ' έχει μια μεγάλη χαρηνιά ανάμεσα στα φρούδια σαν τον
 άλλον, που κάθετα αιμαμάτης, καθημερινή και σκόλη, πάνου στο ταβάνι
 της εκκλησιάς και γίνηκε γκρινιάρης γιατί ποτέ δεν πήρε το σκαμνί του
 να βγει να κάτσει στη λιανάδα της αυλής, να ξεμουδιάσουν τα ποδάρια
 του που μούχλιασαν απ' το λιβάνι κι απ' την υγρασία.
 Ο δικός μας Θεός γίνηκε πάλι ένα τζιτζίι, και τραγουδάει μες στην
 καρδιά μας την ώρα που κλαδεύουμε τα δέντρα του παράδεισου και
 φυτεύουμε γεράνια και γαρίφαλα γύρω τριγύρω σ' όλες τις αυλές και τα
 περβόλια.

ΦΩΝΑΞΑΜΕ τον πλανόδιο φωτογράφο που πέρναγε το πρωί στον
 κάμπο.

Κάτσαμε κάτω απ' τις αμυγδαλιές, βάλουμε στη μέση τη γιαγιά και
 τον παππού και σφίγγαμε τα χείλια μη γελάσουμε καθώς κοιτούσαμε το
 στρογγυλό τζαμάκι που 'μιαζε με το μάτι της νυσταγμένης αγελάδας.
 Στην φωτογραφία δεν ήταν τίποτ' άλλο παρά λουλούδια, πεταλούδες
 και ήλιος.
 Γέλασε κι η γιαγιά μαζί με τον παππού γιατί δεν είμαστε παρά
 λουλούδια, πεταλούδες και ήλιος.

Γελάσαμε κι εμείς διπλά, κι όλα τριγύρω κι όλα μέσα μας γελούσαν – όλα: λουλούδια, πεταλούδες και ήλιος.

ΑΤΑΧΤΑ, σιωπηλά και πεισματάρικα παιδιά, που δεν ακούσαμε ποτέ κανέναν, ακούσαμε τη σιωπή μας στη νύχτα και μιλήσαμε αγνώριστα λόγια.

Μάθαμε κείνο που 'ναι πιο πολύ απ' όλα και δε μαθαίνεται πάνου στα θρανία, έξω απ' τα φωτεινά σχολεία των δέντρων.

Θα 'ταν άδικο να πεις πως δεν κάναμε τίποτα και πως αφήσαμε το σπίτι να ρημάξει.

Κοίταζε τον κήπο μας και πες.

Δεν το ξέρεις τάχα πως κι αν πέσει το σπίτι, θα μείνει το φως να μας δείξει να χτίσουμε σ' ένα καλύτερο σχέδιο το καινούριο σπίτι;

Κοίταζε τ' ασημένια χέρια μας που δούλεψαν στον άλλο αγρό, στην άλλη μέρα.

Βλέπεις πως λάμπουν τ' ασημένια χέρια μας μέσα στους ίσκιους – τα χέρια μας που καμιά νύχτα δεν μπορεί ποτέ να τα κερδίσει.

Τ' ΑΔΕΡΦΙΑ μας κάνουν χωρίστρα τα μαλλιά τους, φοράνε ματογυάλια, κάθονται μπρός σ' ένα τραπέζι ολόγιομο βιβλία και λένε κάθε μέρα τα ίδια λόγια που μυρίζουν κλειστό ντουλάπι με άδεια ποτήρια.

Άλλοι πάλι φορέσανε στη μέση ένα μακρύ σπαθί και περπατάνε πέρα δώθε.

Εμείς ξέρουμε δα κι από βιβλία κι από σπαθιά κι από λουλούδια, μα δεν καταλαβαίνουμε τι θα το κάνουν το σπαθί, αύριο που θα 'ναι καλοκαίρι και θ' ανθήσουν οι ροδιές.

Το σπαθί θα μπερδεύεται στα πόδια τους κι αυτοί δε θα μπορούν να συνοδέψουνε την Άνοιξη, που θα τους κοροϊδεύει, έτσι όπως κοροϊδεύουν τα κορίτσια του χωριού μας τα παλικάρια που 'ρχονται απ' την πόλη και δε γνωρίζουν τα λουλούδια και τα λάχανα. Εμείς τέτοιο φόβο δεν έχουμε.

Εμείς ξέρουμε τ' όνομα του ήλιου κι όπου κι αν βρεθούμε ο ίδιος ήλιος θα 'ναι – κι ο ήλιος μας ξέρει.

ΕΜΕΙΣ μαζεύουμε παπαρούνες και φτιάχνουμε κόκκινα ματογυάλια.

Φοράμε το χρυσό καπέλο του ήλιου, τ' ασημένιο κολάρο του ποταμιού και την πράσινη γραβάτα της χλόης.

'Ετσι περπατάμε στα χωράφια κάνοντας το βήμα των γερόντων σα να κοροϊδεύουμε τους γέρους.

Οι περβολάρηδες μας κυνηγάνε, μας διώχνουν απ' τα θερμοκήπια, όπου αρρωσταίνουν απ' τη θλίψη τα λουλούδια.

Α, πως θέλουμε να σπάσουμε τούτα τα γυάλινα νοσοκομεία και τις γυάλινες φυλακές για να βγούν τα λουλούδια περίπατο στους κυριακάτικους δρόμους.

Δε ζητάμε τίποτ' άλλο.

Εμείς και τα κόκκινα ματογυάλια μας βάζουμε κόκκινο το μούτρο της γριάς βροχής και χτυπάμε παλαμάκια κάθε φορά που ένα μπουμπούνι σιάει απάνου στο ξερό κλαδί.

Εϊ, ΜΗΝ ΚΟΙΜΑΣΑΙ. Το μεσημέρι σαν ξυπόλητο παιδί με πρόσωπο ιδρωμένο, μ' αχτένιστα χρυσά μαλλιά και με μια φουσαρμόνια στο στόμα, στένεται κάτω απ' τα παράθυρα και σε φωνάζει.

Παράτα την άρρωστη μάνα σου.

Ξεγέλασε τον παράξενο παππού σου που όλη την ώρα ξύνει τη φαλάκρα του και παραπονιέται για τις μύγες.

Πήδα, λοιπόν, απ' το παράθυρο κι έλα να κυνηγήσουμε ορτύκια.

Ο μόρτης ήλιος αγκαλιάζει την άνοιξη κάτω απ' τα δέντρα κι εμείς αγκαλιάζουμε τα δέντρα.

Τα περισσότερα παίζουνε πλάι στο ποτάμι, πηδάει το ένα πάνου στη ράχη του αλλουνού, κι έτσι δυό δυό περπατάνε στην όχθη παραπέφτοντας σα να ζητάνε να ψηλώσουν για να δουν πιο πέρα τι γίνεται αύριο.

Αύριο είναι τα γενέθλια του ήλιου κι ο ήλιος έχει τα χρόνια μας.

Εδώ που φτάνουμε άκρη άκρη στ' όνειρο μας, γιορτάζουμε μαζί με τον ήλιο την ίδια μέρα – κάθε μέρα.

ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΑ καθισμένη στο κατώφλι της μέρας μαθαίνει μαντολίνο.

Μα το φως μπλέκεται στα μικρά δάχτυλα της και στάζουν λουλουδάκια πασχαλιάς απ' τις σπασμένες νότες.

Ο κάμπος γελάει και σαλεύουν τα πράσινα γένια του.

Ο ήλιος μεθυσμένος με την κόκκινη μύτη του τρεκλίζει ανάμεσα στα δέντρα και κυνηγάει τα νυσταγμένα μοσκαράκια.

Κι εμείς πίσω απ' τις καλαμιές, φωνάζουμε στον ήλιο:

«Μπάρμπα, μπάρμπα μεθύστακα, πρόσεξε, θα σκοντάψεις κι η μύτη σου θα σπάσει και θα γεμίσεις παπαρούνες τον αγρό».

Πήραν τη φωνή μας τα τζίτζιλια, πήραν τη φωνή μας τα πουλιά και ξύπνησαν το Θεό απ' το μεσημεριάτικο ύπνο του.

Κι ο Θεός τρίβει τα μάτια του, μας βλέπει και γελάει.

ΞΕΚΡΕΜΑΣΑΜΕ την καμπάνα της μικρής εκκλησιάς και γεμίσαμε την καρδιά της με καινούρια τραγούδια.

Τώρα η καμπάνα σημαίνει πανηγύρια κάτω απ' τους ευκάλυπτους, καΐκια σε θάλασσες πρωινές γιομάτα περισσότερια.

Γδύσαμε το χοντρό παπά και τον ρίξαμε στη θάλασσα για να τον μάθει κολύμπι ένας μικρούλης γλάρος.

Κι ο παπάς γελάει κι η στρογγυλή κοιλιά του σαλεύει στο νερό σαν εύθυμο φεγγάρι που μέθυσε από γρύλλους και βατράχια.

Κρεμάσαμε το ράσο του τ' αμπέλια μας για σιαόχτρο, να φεύγουν οι αλεπούδες που ρημάζουν τα κοτέτσια.

Οι γριούλες ντύθηκαν τις πασχαλιές μας κι έγιναν πασχαλιές που ανεβαίνουν το λόφο χορεύοντας.

Ένα χελιδόνη έχτισε τη μικρή φωλιά του μες στα γένια του παππού μας.

Κι ο μικρός Χριστός έτρεξε σιμά του και σκαρφάλωσε στον ώμο του και του κρέμασε στ' αφτιά κόκκινα κεράσια.

Εσύ που παντρεύτηκες πάλι την Άνοιξη ξέρεις τη χαρά μας.

Το σύγνεφο κείνο, γυρισμένο στο φως, μοιάζει με ανθισμένη ακακία που σκεπάζει τον ίσκιό μας.

Και ίσκιό δεν έχουμε.

ΚΛΕΙΣΤΗΚΕ ο ήλιος μες στα ρόδια κι έφαγαν τα παιδιά και βάφτηκαν με ήλιο το χείλια, τα μάγουλα, τα χέρια τους.

Τώρα χιλιάδες ήλιοι περπατάνε κάτω απ' τα δέντρα.

Οι πετεινοί καθήσαν στα κεφάλια των κοριτσιών και φώναζαν για μας την πρώτη ώρα.

Το φρέσκο ραβδί μας γίνηκε φλογέρα που τραγουδάει μονάχη της.

Μικρά παιδιά, που μιλήσαμε χτές βράδυ με τα πουλιά, απ' τ' ανοιχτά μας πουκάμισα βγαίνουν κυκλάμινα και δυό μικροί παπαγάλοι καθισμένοι στους ώμους μας ζητάνε να τους μάθουμε να λένε «καλημέρα» όταν φτάνει η νύχτα.

Μα εμείς δεν ξέρουμε πια να μιλάμε, μονάχα να γελάμε, και μαζί μας γελούν κι οι παπαγάλοι.

Ο λιγνός δάσκαλος που φοράει ματογυάλια από χιόνι και σακιάκι από τσουνίδες θα μας μαλώσει πάλι γιατί δεν έμαθε πως το φως λουλούδισε στις αυλές απ' τα δικά μας μόνο μάτια.

Εμείς γελάμε πάλι.

Το σκάμε απ' το μάθημα της ιστορίας και των θρησκευτικών.

Μαζί μας το σκάει κι η Ρούθ κι η Ιουδήθ, ανασηκώνουν τα φουστάνια τους, πηδούν το φράχτη και τρέχουν να μας βρουνε.

Πετάμε στη θάλασσα το αναγνωσματάρι, και ζωγραφίζουμε στον άμμο με το δάχτυλο τον ήλιο που γελάει.

Έτσι του αρέσει κάποτε και του ήλιου να γελάει μην τύχει και γεράσει κλεισμένος μες στο φως του.

ΓΙΑΤΙ να μην παίζουμε; Ο παππούς λέει πως όσοι μάθανε το κρύο ξέρουνε τι θα πει και ζέστα.

Ω, κάτι ξέρει κι ο παππούς και φοράει στ' αφτιά του κόκκινα κεράσια και μιλάει φιλικά με τα λουλούδια τα λόγια της ξανθής αυγής.

Ο κάμπος είναι πράσινος, η θάλασσα γαλάζια κι ο ουρανός είναι σαν την ομπρέλα της άνοιξης όταν πηγαίνει περίπατο με μικρά χαρούμενα βήματα.

Γιατί να ζηλέψουμε τα παιδιά της αντικρινής έπαυλης που φοράνε κίτρινες δαντέλες και παίζουν πιάνο κάθε απόγευμα – κάτι λυπημένα τραγούδια που δεν τα ξέρουν οι πορτοκαλιές και δεν τ' ακούνε.

Γιατί λυπούνται λοιπόν;

Μη τάχα δε θα λουλουδίσουν κι αύριο οι φράχτες;

Εμείς πετροβολάμε με μύγδαλα τη λύπη τους και παίζουμε καταμεσήμερα πάνου στ' αλώνια τα παιχνίδια που οι μεγάλοι δεν έπαιξαν και τα ονειρεύτηκαν μονάχα τα πουλιά την ώρα που έσκαγε το πρώτο μπουμπουκάκι της ροδιάς.

ΤΩΡΑ έχουν κλείσει τα σχολεία. Έχουμε καλοκαίρι.

Μαζεύουμε λουλούδια και τζιτζιλια και γεμίζουμε το γραφείο του πατέρα και τα τραπέζια όπου σίβαμε τις νύχτες του χειμώνα διαβάζοντας λατινικά.

Αντί για αλάτι ρίχνουμε κρυφά δυό φούχτες ήλιο και φαί που μαγερεύει η μάνα μας.

Το μεσημέρι δε θα φάει κανέννας.

Μέσα στ πιάτα θα γυαλίζει ο ήλιος.

Ο πατέρας θα 'ναι σοβαρός.

Η μητέρα λυπημένη.
 Εμείς θα κάνουμε πως δεν ξέρουμε τίποτα.
 Θα κοιτάμε απ' το παράθυρο τον ήλιο και θα κρυφογελάμε.
 Εμείς θα φάμε το φαί μας.
 Κι όταν έρθει μεθαύριο ο χειμώνας, ακόμα ο ήλιος θα φέγγει στην
 καρδιά μας.
 ΑΡΧΙΣΕ κείνο το παιχνίδι που 'χε τελειώσει.
 Οι παπαρόνες μέθυσαν από ήλιο κι έγιναν κόκκινες πεταλούδες που
 γεμίζουν τον αέρα, κάθονται στ' άσπρο καμπαναριό της μικρής
 αγροτικής εκκλησιάς και ζυγιάζονται στους ώμους των περιστεριών.
 Τούτη την ώρα δεν ξέρουμε τίποτα να πούμε – μια κι ο ήλιος που
 ξέρει απ' όλους πιο πολλά μας φωνάζει να παίζουμε στον κάμπο.

ΑΛΛΟΤΕ διαβάζαμε τα μαθήματα μας, κάναμε την προσευχή μας
 και λέγαμε πως δυό και δυό κάνουνε τέσσερα.
 Τώρα, δυό λουλούδια και δυό αχτίνες δεν κάνουνε τέσσερα – κάνουνε
 την ψυχή μας.
 Κι ένα τριαντάφυλλο και μια πεταλούδα δεν κάνουν δυό – κάνουν ένα
 Θεό.
 Κι ένας Θεός κάνει όλα.
 Λοιπόν, η ψυχή μας μαζί με την ψυχή του Θεού πόσα κάνει;
 Ο δάσκαλος δεν ξέρει.
 Εμείς το ξέρουμε πως κάνει: ένα.
 Το διαβάσαμε σήμερα στο ανοιχτό βιβλίο του ήλιου, σήμερα που
 ξεχάσαμε όλα τα βιβλία.

Πάρνηθα, 1938